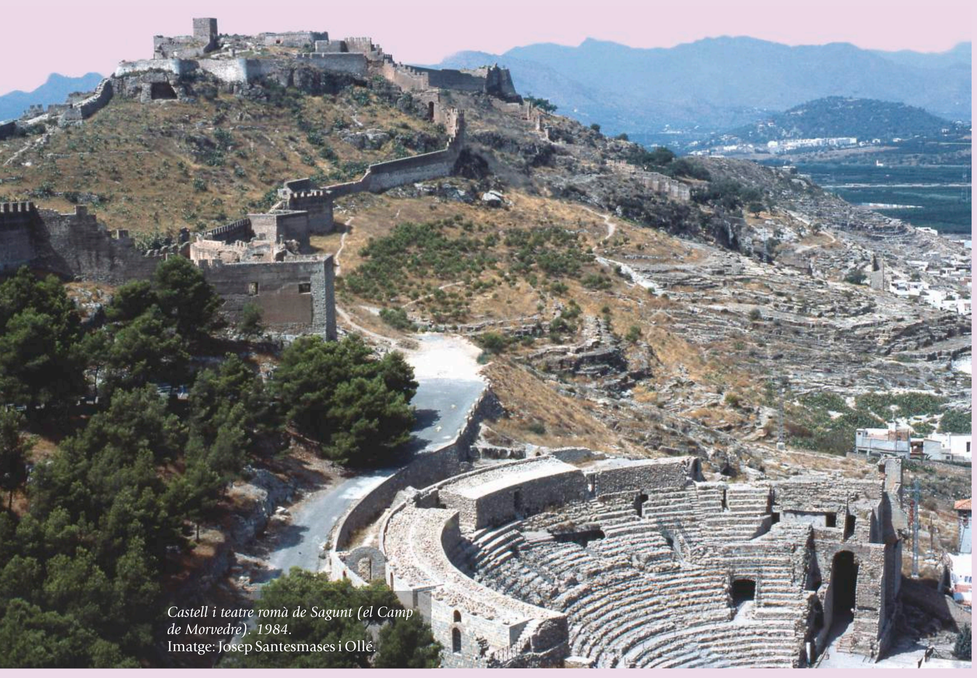

Castell i teatre romà de Sagunt (el Camp de Morvedre). 1984.
Imatge: Josep Santesmases i Ollé.

[SAGUNT]

A la força foren herois els saguntins, que diuen que varen preferir convertir-se en ninots d'una falla tràgica abans de rendir-se a l'evidència que tenien perduda la batalla davant els romans. Els romans ens varen deixar-hi una ciutat monumental, de la qual ja queda poc. I dic «ens» varen deixar una ciutat monumental, no sols per instint unitari de País, sinó també perquè literalment, les ruïnes que resten al teatre romà, dalt del castell, serveixen per a tots i per a tot: per a representar una adaptació de qualsevol obra de Blasco (don Vicent) com per a un concurs d'havaneres o prestar-se com a escenari a una obra clàssica de Pemán y Sánchez Castañer. **Les ruïnes són molt sofertes**.

Vicent VENTURA (1924-1988)

«Com som nosaltres, els valencians?» **(1978)**

(*Catalunya Visió vol. 13. El País Valencià (I)*, Barcelona, 1978)
L'activitat cívica de Vicent Ventura i Beltran, molt compromesa amb les reivindicacions democràtiques al País Valencià durant el franquisme, va paral·lela a la seva obra periodística. El volum sobre el País Valencià de la sèrie *Catalunya Visió*, Ventura el planteja com una interpretació crítica i no com un llibre de descripcions.

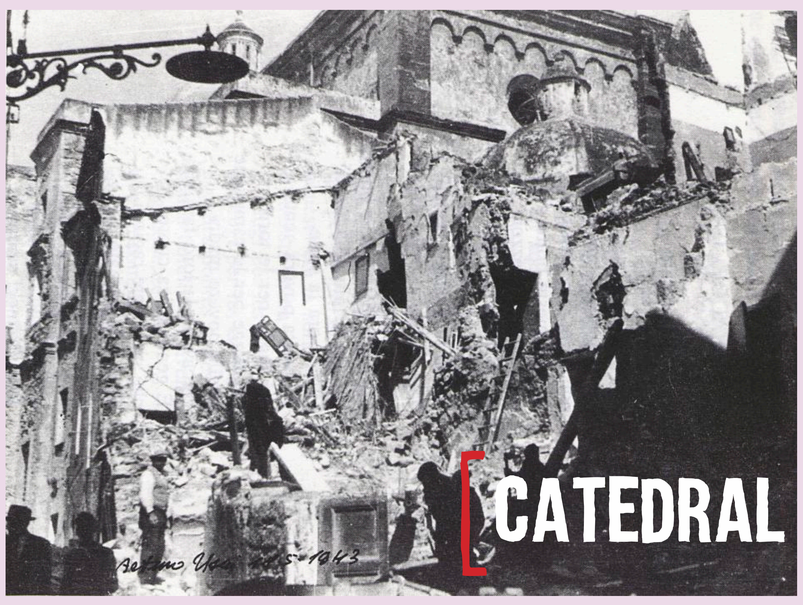

[CATEDRAL DE L'ALGUER]

La bomba va obrir un forat atzur
en la volta de la catedral algueresa
per on cel somreia als sobrevivents.

Francesc MANUNTA (1928-1995)

«Del bombardeig de l'Alguer» **(1981)**

(*Miques de mirall*, l'Alguer, 1981)
La tasca imprescindible de Francesc Manunta i Baldino en la defensa i la promoció de la cultura i la llengua catalanes a la ciutat de l'Alguer es veu complementada per la seva obra poètica, de temàtica espiritual i algueresa.

Destrucció produïda pel bombardeig angloamericà de l'Alguer (Sardenya). Àrea adjacent a la catedral. 18.05.1943.
Imatge: Arturo Usai.

Entorns de la catedral de l'Alguer (Sardenya). 2004.
Imatge: Josep Santesmases i Ollé.

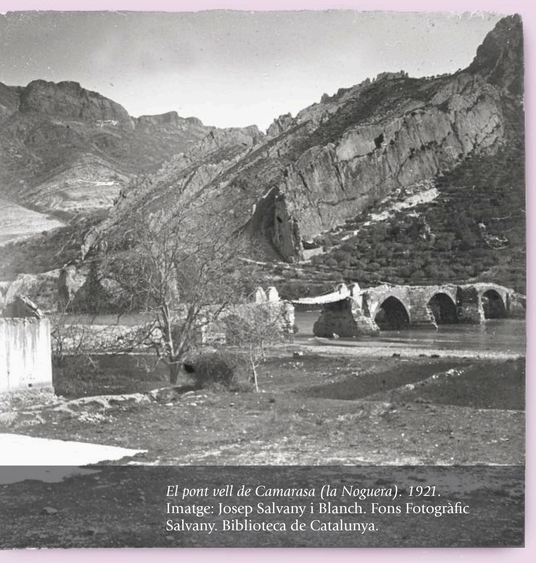

El pont vell de Camarasa (la Noguera). 1921.
Imatge: Josep Salvany i Blanch. Fons Fotogràfic Salvany. Biblioteca de Catalunya.

[PONT VELL DE CAMARASA]

El de Camarasa era un pont sòlid, de peatge, construït *para la comodidad del público*, que deia Bernardo Espinalt, com si fossin concebibles ponts que no pretenguessin aquest objectiu. Però ha estat, igualment, una obra summament castigada en el decurs de la història, atesa la seva importància estratègica. Durant la guerra dels Segadors es van disputar el seu domini les tropes del comte d'Harcourt, lloctinent de Catalunya, i les del general Cantelmo, que feia costat a Felip IV. En la guerra del Francès, en un sol dia van sortir del poble 60 joves voluntaris a combatre l'invasor. Els gavatxos es van venjar emportant-se 60 mules i destruint el millor arc del pont a barrinades. Ja ha estat ressenyat, pàgines enrere, el desenllaç de l'episodi que va enfrontar la partida de carlins del camarasí Cortasa amb la guarnició de miquelets. El comandant d'aquests, el tinent Secanell, va ser afusellat, i els soldats que van poder salvar-se de l'incendi de l'església provocat pels legitimistes van ser conduïts aquí al pont, apunyalats i llançats a l'aigua.

El pont, malparat després de successives guerres, està acabant de ser rematat per les riuades dels darrers temps. De tota la seva longitud original en resta un poc més de la meitat. Recorda, per la impressió que causa en l'observador, el famós pont d'Avinyó. Salvant les distàncies…

Vidal VIDAL (1958)

«El pont trencat» (fragment) **(1989)**

(*Les rutes de Ponent IV: La porta del cel*, Lleida, 1989)
L'estreta vinculació de Vidal Vidal i Culleré amb les terres de Ponent ha fet d'aquest territori la base sobre la qual bascula una gran part de la seva producció, centrada principalment en el periodisme i la literatura de viatges, de la qual mereix destacar-se l'obra en diversos volums *Les rutes del Ponent*.

[VIL·LA ROMANA DE L'ALMADRAVA]

Ací hi hagué, fa segles, l'almadrava,
l'aigua corrent per galeries fondes,
precipitant deesses i escultures,
fortificant medalles successives.

Ací hi hagué una vinyeta fèrtil,
amb un castell, una terra estimada,
ací hi hagué uns cultius, unes fones.
Ací hi hagué diversitat de pàmpols.

Ací es tragué la collita de peixos
i capitells, i tancats penombrosos,
tancats com ulls d'amor o delícia.

Ací hi hagué les cabelleres d'aigua,
ací es vessà, damunt la terra, un cos.
Ací uns llorers guarden memòria.

Vicent ANDRÉS ESTELLÉS (1924-1993)

«Ací hi hagué, fa segles, l'almadrava…»

(*Llibre de Dénia*, Dénia, 1994)
El compromís cívic de Vicent Andrés Estellés envers la identitat del País Valencià és un dels eixos de la seva obra, de la qual el *Llibre de Dénia*, on s'inclou aquest poema, és un bon exemple, en què pren com a referent els espais, viscuts, recordats i perduts, d'aquesta població de la Marina Alta.

Vil·la romana de l'Almadrava (els Poblets, la Marina Alta). 2014.
Imatge: Josep A. Ahuir.

[SANT PERE DEL BURGAL]

Llavors va moure el cap, com si es despertés d'un son profund, es va alçar i anà fins a la cel·la a recollir la Capsa Sacra i la clau amb què durant trenta anys havia tancat la porta del monestir després de vespres. Trenta anys fent de germà porter al Burgal. Va fer un recorregut per totes les cel·les buides, pel refetor i per la cuina. Entrà també a l'església i a la minúscula sala capitular. I va sentir-se l'únic culpable de l'extinció del monestir de Sant Pere del Burgal. **Amb la mà lliure es colpejà el pit i va dir *Confiteor, Dominus. Confiteor: mea culpa*. El primer Nadal sense Missa in Nocte i sense la pregària de matines.**

Jaume CABRÉ (1947)

«…usque ad calcem» (fragment) **(2011)**

(*Jo confesso*, Barcelona, 2011)
Jaume Cabré és un dels novel·listes catalans més reconeguts i amb més projecció nacional i alhora internacional de l'actualitat, amb una obra ja extensa, que inclou entre les seves produccions més recents les tan conegudes *Les veus del Pamano* o *Jo confesso*.

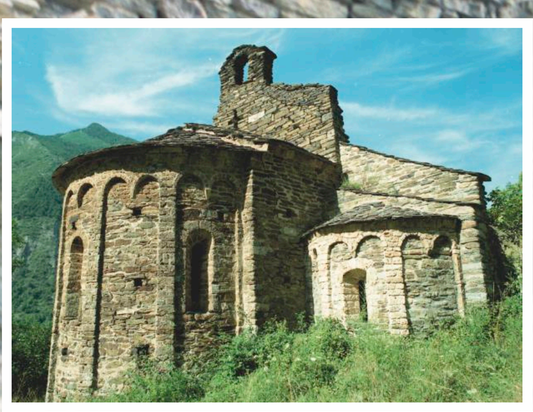

Monestir de Sant Pere del Burgal (la Guingueta d'Àneu, el Pallars Sobirà). 1997.
Imatges: Josep Santesmases i Ollé.